

# Brussels2030 Summer Assembly

## Post Report samenvatting

De Brussels2030 Summer Assembly is een belangrijke pijler in de voorbereiding van de kandidatuur van Brussel als Culturele Hoofdstad van Europa. De eerste editie werd georganiseerd in de Hageltoren ( Brussel) van maandag 4 juli tot vrijdag 8 juli 2022. De week bood een dynamisch programma met keynotes, co-creatielabs, bar talks, rondleidingen, wandelingen, filmvertoningen en artistieke voorstellingen. Het doel was om in gesprek te gaan over de dynamieken die bepalend zijn voor het Brussel van vandaag, de culturele praktijken van morgen en de erfenis die Europese Culturele Hoofdsteden nalaten. De Summer Assembly wilde ook de eerste ambities en mogelijke ingrediënten van de kandidatuur delen en afoetsen tegenover een verscheidenheid van ervaringen en verwachtingen. Het weekprogramma werd voorbereid op basis van de volgende krachtlijnen en doelstellingen:

### KRACHTLIJNEN

- diverse activiteiten, publieken en locaties
- meertalig - inspirerend - verbindend - activerend
- niet eenmalig maar een startpunt
- kruisbestuiving tussen wetenschap en kunst

### BEOOGDE RESULTATEN

- een hefboom zijn voor en reflectie voeden over Brussels2030
- inspiratie verzamelen over sleutelthema's, kernactiviteiten, te betrekken actoren, locaties
- buurten, organisaties, bewoners en gemeenschappen mobiliseren
- co-creatie-initiatieven opstarten en versterken

Meer dan 800 mensen namen deel aan de Summer Assembly. Diverse actoren werden gemobiliseerd: Brusselse burgers, cultuurwerkers, academici, beleidsmakers, kunstenaars, creatieve denkers en doeners. Samen creëerden ze een ruimte die ontmoeting en dialoog inspireerden over onderwerpen die ons allemaal raken: duurzaamheid, nieuwe vormen van democratie, stedelijke transitie, solidariteit en inclusie. Voortbouwend op deze uitwisselingen bereidden de deelnemers van de Summer Assembly scenario's voor om wenselijke toekomst voor te bereiden en Brussel tot Culturele Hoofdstad van Europa te maken.

De Brussels2030 Summer Assembly werd georganiseerd door Brussels2030, Vrije Universiteit Brussel, Université libre de Bruxelles, Brussels University Alliance, Réseau des Arts Bruxelles-Brussels Kunsten Overleg, OpenLab.brussels, Brussels Studies Institute, Brussels Academy, VUB Crosstalks en weKONEKT.brussels.

## CONTEXT

De kandidatuur van Brussel als culturele hoofdstad van Europa is opgevat als een echt stadsproject. De ambitie is niet alleen om in 2030 culturele hoofdstad van Europa te worden, maar ook om dat na het titeljaar te blijven. Het project bouwt op de creativiteit en diversiteit die Brussel kenmerken. Na een decennium van tegenslag en crisissen zou het een broodnodige kans kunnen zijn om echte stadsvernieuwing te inspireren. In die zin is de missie van Brussels2030 om een verscheidenheid aan culturele krachten te betrekken bij de transitie die Brussel vandaag al vorm geven en die nodig zijn om te werken aan een meer wenselijke toekomst. Het project wil alle grootstedelijke sectoren en geïnteresseerde actoren uitnodigen om samen te werken rond transversale projecten. Elke zomer is een gelegenheid om de evolutie van het project te tonen. De zomer van 2022 was een feestelijke en reflectieve proeftuin die het gesprek over en de mobilisatie rond Brussels2030 opent voor het brede publiek.

## THEMATISCHE PIJLERS

De ontwikkeling van een aantrekkelijk programma voor 2030 zal steunen op een **collectieve stedelijke verbeelding**, die het verhaal vertelt van Brussel als een kosmopolitische stad met haar verschillende talen, gemeenschappen, religies en nationaliteiten. Een verhaal over wat ons verenigt in plaats van wat ons uit elkaar drijft: een Nieuw Wij. Welke praktijken, verhalen en initiatieven kunnen een dergelijke collectieve visie en verbeelding inspireren?

Een gemeenschappelijke verbeelding moet tot uiting komen in het stadsbeeld, de sociale geografie ervan en de verzameling van **stedelijke ruimten**. Het regionale ontwikkelingsplan koppelt ruimtelijke ordening aan hoognodige ecologische en sociaal-economische transitie. Artistieke en culturele praktijken moeten in deze processen een rol spelen. Hoe kunnen we ze verankeren door de ontwikkeling van "toekomst-ruimten"? Hoe kunnen we die ruimtes samen vormgeven, voortbouwend op bestaande infrastructuur, behoeften en expertise?

Brussels2030 wil een echt stadsproject zijn dat een levenswijze weerspiegelt die de diversiteit van Brussel volledig omarmt. Het wil de hele bevolking, vooral de jeugd, erbij betrekken. Hoe kunnen we het project Brussels2030 coproduceren, zodat de Brusselse bevolking wordt ondersteund, maar er ook voordeel uit haalt? Hoe kunnen we **eigenaarschap en verantwoordelijkheid delen**? De derde thematische pijler gaat over participatie, de co-constructie en co-creatie van een cultureel project dat een positieve impact wil hebben op de Brusselaars en hun omgeving.

De Brussels2030 Summer Assembly werd georganiseerd om deze vragen te bespreken. Elke dag werd een belangrijk thema verkend via keynotes, paneldiscussies, cocreatie labs, wandelingen en voorstelling:

- #1 Brussel, röntgenfoto van een unieke stad
- #2 Kunst en cultuur als hefboom voor stad(s)maken
- #3 Duurzame transitie, de grote renovatie
- #4 De stad coproduceren, de bevolking mobiliseren
- #5 Brussel opnieuw verbeelden: een ander verhaal vertellen

Dit verslag vat de belangrijkste bevindingen en vragen samen die tijdens het evenement naar voren kwamen. Deze zullen de komende maanden verder worden onderzocht. Voor het volledige verslag, zie: [www.brussels2030.be](http://www.brussels2030.be).

# # 1 Brussel, röntgenfoto van een unieke stad

Een eerste vraag die tijdens de Summer Assembly werd gesteld is hoe Brussel zich kan onderscheiden van andere kandidaat-steden als culturele hoofdstad van Europa. Wat maakt Brussel anders? Wat maakt deze stad uniek, een inspirerende referentie? Maar ook omgekeerd: hoe moet een Europees georiënteerd project die Brusselse troeven en uitdagingen uitdrukken en benutten... voor, tijdens en na het titeljaar? Waarom moeten we ernaar streven om van Brussel culturele hoofdstad van Europa te maken? Met welke ambities en motieven? Op basis van welke pijlers en verwezenlijkingen? Waarom nu? Wat moet gerealiseerd worden? Wat moet vermeden worden? Zijn er nadelen?

## SPREKERS

Benjamin Wayens (EBxl), Annabelle Van Nieuwenhuysse (Cinemaximiliaan), Kristiaan Borret (bouwmeester maître architect) en Aline Fares (activist / author)

## LABS, KEYNOTES EN WANDELINGEN

- DE B-KANT VAN BRUSSEL – Wandeling begeleid door Julia Mendes Rocha en Francesca Gualino (OSMOS Network)
- DE WARE NATUUR VAN BRUSSEL – Lezing-voorstelling van Gosie Vervloessem
- BRUSSELSE HYPERDIVERSITEIT – Lezing van Hans Vandecandelaere
- IK WOON, JIJ WOONT, ZIJ SPECULEREN – Lezing-voorstelling van Sarah De Laet
- MINDERHEDEN WANDELING – Wandeling en workshop begeleid door Omar Fassi Fehri (ULB)
- GEWELD MOET JE LATEN ZIEN – Filmvertoning en rollenspel met Wouter De Raeve (431 vzw)
- MARTIAL ARTS LIVING LAB – Living Lab gepresenteerd door Hebe Schailleé (VUB)
- BRUXELLES NOUS APPARTIENT – Living Lab gepresenteerd door Séverine Janssen (BBOT-BNA)
- SOLIDARY MOBILE HOUSING LAB – Living Lab gepresenteerd door Aurélie De Smet (KUL)

## TAKEAWAYS EN OPEN VRAGEN

- Brussels2030 hoeft niet te passen in het kader van prestigieuze citymarketingprojecten, want het valt te verwachten dat de parallelle viering van 200 jaar België die rol op zich zal nemen. Zal Brussels2030 een **werkelijk alternatieve** aanpak kunnen voorstellen?
- Hoe zullen **ongewenste neveneffecten** worden beperkt? Wat kan en zal er gedaan worden om problematische situaties (milieu, financieel, infrastructureel) op korte, middellange en langere termijn te voorkomen? Zal Brussels2030 ook rekening houden met de natuurlijke kenmerken, troeven en kwetsbaarheden van Brussel?
- Het is nodig om het **proces** dat door de ambities en activiteiten van Brussels2030 op gang wordt gebracht, **zorgvuldig te documenteren** om de impact ervan op verschillende niveaus en schalen in kaart te brengen. Welke **instrumenten en indicatoren** zullen in dat

verband worden gebruikt? Hoe zullen de verzamelde gegevens en waarnemingen worden gedeld, besproken en gebruikt om het proces bij te sturen? Het is belangrijk om **transparant te zijn over financieringsbronnen, mechanismen en financieel bestuur**. Het recht op informatie is essentieel voor een succesvolle uitvoering van het project en de voorbereidende processen. Welke instrumenten en methoden zullen daarvoor worden gebruikt?

- Er zal **politieke steun moeten worden gezocht op verschillende niveaus**: gemeentelijk, regionaal en nationaal. Dit houdt spanningen in en de noodzaak om **weloverwogen keuzes** te maken: streeft Brussels2030 naar inclusie of prestige, duurzaamheid of verkoopbaarheid, diepgeworteld-zijn of aantrekkelijkheid?
- Voor Brussels2030 is het essentieel om open te staan en **diversiteit te omarmen**. Mensen en organisaties opnemen die niet als rendabel worden beschouwd. Ga van bij het begin naar hen toe. Hoe krijgen de inwoners een stem? Welke plaats is er voor minderheidsgroepen? Hoe worden ondervertegenwoordigde groepen betrokken en hoe krijgen ze zeggenschap?
- Om **eigenaarschap en toegankelijkheid** te garanderen, zal het project Brussels2030 enigszins een project met een open einde moeten zijn. Zal het ruimte laten voor **zelforganisatie en improvisatie**? Welke elementen blijven onbeslist en staan open voor spontane initiatieven?

## # 2 Kunst en cultuur als hefboom voor stad(s)maken

Een tweede reeks activiteiten was gericht op de rol van kunst en cultuur in processen van stadsvernieuwing. Hoe kunnen artistieke en sociaal-culturele praktijken dienen als hefboom bij stedenbouw? Hoe smeden ze ruimtes die ons helpen een meer inclusief, democratisch, rechtvaardig en duurzaam Brussel voor te bereiden? Hoe passen culturele organisaties zich aan de Brusselse realiteit aan? Hoe kunnen we cultuur uit de marge halen en, voortbouwend op haar verschillende uitdrukkingswijzen en organisatievormen, inzetten om nieuwe ontmoetingsvormen te bedenken? Wat is de werkelijke definitie van stedelijke cultuur en hoe kan die gemobiliseerd worden om de culturele hoofdstad van Europa te definiëren? Hoe kan een inclusief evenement worden voorbereid dat geworteld is in culturele rechten?

### SPREKERS

Tom Bonte (Ancienne Belgique), Cathy Min Jung (Le Rideau), Melat Gebeyaw Nigussie (Beursschouwburg), Arne Huysmans (Volta), Kasia Redzisz (KANAL)

### LABS, KEYNOTES EN WANDELINGEN

- HEYVAERT IN TRANSITIE – Lezing-voorstelling van Raafat Majzoub (Moussem Nomadic Arts Centre)
- MARCHÉ BILDY MARKT – Workshop van Einat Tuchman (Espacetous)
- POËZIE VOOR ONDERWEG – Poëtische wandeling begeleid door Miksi Bee en Fleur Wirtz (SpeakEasy)
- MET-X, BRUITAL & FANFAKIDS – Muzikale workshop en uitvoering van Jo Zanders en Vital Schraenen (Met-X – BRUITAL)
- MUSEUM OF UNWANTED PIANOS – Living Lab gepresenteerd door Barbara Drazkowska
- ATELIER LEON – Living Lab gepresenteerd door Seppe Baeyens

### TAKEAWAYS EN OPEN VRAGEN

- Om Brussels2030 als **een gedeelde en collectieve ervaring** te zien, zal het evenement moeten **versterken wat bewezen heeft te werken** en aanpassen wat verbeterd moet worden. Welke platforms en praktijken zullen worden ingesteld om sector-overschrijdende samenwerking en synergieën te bevorderen? Hoe zorg je ervoor dat mensen zich aangesproken voelen? Dat ze echt geraakt en geïnspireerd worden door wat Brussels2030 heeft voorbereid? Hoe maak je contact met het multiversum van culturen die Brussel vormgeven?
- Het creëren van een gemeenschappelijke taal en ruimte - buiten de muren van culturele instellingen - vraagt om "**zit, discussie en luister**"-momenten. Zullen er momenten zijn om stil te staan, na te denken en plannen en benaderingen te (her)overwegen? Wie zal voor deze gesprekken worden uitgenodigd?
- Brussels2030 zal moeten voorzien in een **divers aanbod, afgestemd op uiteenlopende behoeften en verwachtingen**. Maak er een feestelijk evenement van, dat **echte connecties** bevordert. Ga naar buiten, naar de straten en de parken, gebruik pleinen en rotondes; zonder ruimte weg te nemen van mensen die er al gebruik van maken. Ga uit van wat werkt. Hoe vindt u een manier om samen te gaan met wat Brussel vandaag al vorm geeft?

- Brussels2030 zal de politieke dimensie van kunst en cultuur moeten erkennen, **voorbij pacificatie en invisibilisering**. Om een inclusief evenement voor te bereiden dat geworteld is in culturele rechten, moet het project actief ondervertegenwoordigde en moeilijk te bereiken publiek betrekken. Hoe zal Brussels2030 zorgen voor veilige ruimtes, expertise en ondersteuning, afgestemd op de behoeften en wensen van een divers publiek?
- Het gebruik van kunst en andere sociaal-culturele praktijken om **gedeelde ervaringen** te bevorderen en de stedelijke "menselijke habitat" van de toekomst op te bouwen, vereist een aanpak op verschillende niveaus, waarbij de bewoners van verschillende wijken bij het hele proces worden betrokken.
- Brussel is een van de meest meertalige steden ter wereld. Taalpolitiek zal een belangrijk thema zijn voor Brussels2030, niet alleen om taalbarrières te slechten, maar ook om **minderheidstalen op de voorgrond te plaatsen**. Hoe gaat u werken aan taalpluraliteit en inclusiviteit?
- Brussels2030 wil meer zijn dan een cultureel project. Het wil een stadsproject zijn. Een uitdaging zal zijn om **de participatieniveaus in evenwicht te brengen**: hoe kunnen verschillende partijen niet alleen bijdragen, maar ook meebeslissen? Hoe worden jongeren betrokken bij de programmering, de planning, het creatie- en productieproces?

## # 3 Duurzame transitie, de grote renovatie

Het derde thema dat werd aangesneden was de kwestie van de duurzame transitie. Hoe moeten die worden georganiseerd? Hoe kunnen we de Brusselse bevolkingen erbij betrekken en op verschillende schalen tegelijk werken: het individuele en huishoudelijke niveau, het buurt- en gemeenschapsniveau, op regionaal, Europees en overheidsniveau? Wat kan de rol van kunst en cultuur zijn bij het begeleiden van dit proces? Hoe kunnen zij samenwerken met instellingen voor onderzoek en planning? Welke rol zullen technologieën in dit verband spelen? Op welke manieren kunnen digitale en kunstmatige intelligentie of concepten zoals de "slimme stad" deel uitmaken van de oplossing?

### SPREKERS

Jean-Philippe De Visscher (UCL), Annekatrien Verdickt (Architectuurplatform), Roeland Dudal (Architecture Workroom Brussels), Esra Tat (Zero Waste Europe), Dimitri Berliner (communa)

### LABS, KEYNOTES EN WANDELINGEN

- STEENWEG – Wandeling en workshop begeleid door Jean-Philippe De Visscher (UCL/Brussels Studies Institute)
- BRUSSEL VAN HEKSEN – Feministische wandeling begeleid door Chiara Tomalino (L'architecture qui dégenre)
- L(A)GUM – Rondleiding begeleid door Léna De Brabandere en Francisco Davila (ULB)
- TOEKOMSTPLEKKEN IN KUREGHEM – Wandeling begeleid door Brukselbinnenstebuiten
- SUPER TERRAM – Wandeling begeleid door Nadia Casabella (ULB)
- TURBULENTIES IN BRUSSEL – Workshop van Raf Custers en Greet Brauwers
- BRUSSELS OUTDOORS SCHOOL – Living Lab gepresenteerd door Mia Schmallenbach (BOS SCHOOLS)
- LA SERRE – Living Lab gepresenteerd door Charlotte Bens (communa)
- ENERGY COMMUNITIES – Living Lab gepresenteerd door Grégoire Wallenborn (ULB)
- BAR TALK met Alain Maron, Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Klimaattransitie, Leefmilieu, Energie en Participatieve Democratie, en Barbara Trachte, Staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Economische Transitie en Wetenschappelijk Onderzoek, geïnterviewd door jongeren van Promo Jeunes

### TAKEAWAYS EN OPEN VRAGEN

- De duurzaamheidsdrang is niet uniek voor Brussel. Wereldwijd staan steden voor vergelijkbare uitdagingen en crisissen. Als culturele hoofdstad van Europa moet Brussel een voorbeeld stellen door te werken aan een **milieuvriendelijk, diversiteitsrijk en inclusief, economisch en ethisch verantwoord evenement**. Dit moet op een **waarheidsgetrouwe en intelligente manier** gebeuren. Bouwen op feiten en echte verhalen in plaats van verzinsels. Het vraagt om weloverwogen acties gericht op langdurige veranderingen in plaats van quick wins.
- Brussels2030 kan een katalysator zijn voor echte transformatie, als het de bedoeling is om een verscheidenheid aan **kleinschalige transformatiepraktijken** met elkaar te



verbinden, waarbij kunst- en cultuurpraktijken worden gebruikt om onconventionele ideeën en stemmen in te brengen en **verder te gaan dan dominante logica's en gevestigde praktijken**.

- De stedelijke omgeving omvormen op een duurzame, sociaal rechtvaardige en ecologisch robuuste manier vereist een **herverdeling van macht, tijd en middelen**. Brussels2030 moet ontmoetingen mogelijk maken en het nemen van initiatieven vergemakkelijken, eerder dan nieuwe activiteiten en projecten te initiëren.
- Wat de Brusselse infrastructuur betreft, moeten we **het bestaande gebruik herdenken en de openbare ruimte herwaarderen als een gemeenschappelijk goed**, zodat mensen met verschillende achtergronden de stedelijke omgeving opnieuw kunnen uitvinden in een gedeelde ruimte.
- We moeten **stoppen met bouwen en afbreken. We moeten aan de slag gaan met de bestaande infrastructuur**. Infrastructurele renovaties en transformaties moeten voorrang geven aan het creëren van ruimtes voor **gemengd gebruik en sociale boven economische voordelen waarderen**.
- Brussels2030 moet **coalitievorming op verschillende niveaus vergemakkelijken**. Kunst- en cultuurpraktijken zijn een goed middel om dat te doen, omdat ze mensen in staat stellen met het anders-zijn om te gaan, te zitten, te luisteren en van elkaar te leren. Ze kunnen worden gebruikt als agentschapspraktijken die **omgevingen vormgeven waar meer wenselijke toekomst kunnen worden voorbereid**.
- Brussels2030 moet initiatieven aanmoedigen die de Brusselaars in staat stellen om hun onmiddellijke omgeving opnieuw vorm te geven door **de straat terug op te eisen als laboratorium voor de toekomst**. Er moet worden gezorgd voor een verscheidenheid aan participatiemodaliteiten zodat **mensen kunnen deelnemen naargelang hun capaciteiten en ambities**.

## # 4 De stad coproduceren, de bevolking mobiliseren

Het vierde thema was participatie. Hoe kunnen de Brusselse burgers worden gemobiliseerd rond een gemeenschappelijk stadsproject, gezien de diversiteit en de sociale, economische en territoriale versnippering van de stad? Hoe kan de stad door de burgers worden gecoproduceerd? Hoe kan de burgermaatschappij haar segmentering te boven komen en samenwerkingsplatforms creëren? Hoe kunnen we ruimtes voorzien om in verscheidenheid te verenigen? Zijn stedelijke commons een geschikte hefboom voor deze mobilisatie? Hoe kunnen we robuuste burgercoalities en -conventies voorbereiden?

### SPREKERS

Nicola da Schio (VUB), Liselotte Vanheukelom (Jeugd en Stad Brussel), Fatima Zibouh (Aula Magna), Bram Dewolfs (Academy for Urban Action), Ibrahim Emsallak (Flemish Boxing League and Training School)

### LABS, KEYNOTES EN WANDELINGEN

- BRUSSELS OPEN LIVING LAB – Workshop van Joke Den Haese (EhB)
- JONGEREN BETREKKEN BIJ B2030 – Workshop van Anne Deltour (Orfeo)
- BIG IN BXL, JONGEREN MAKEN DE STAD – Wandeling begeleid do Wies Moriau (Jes vzw)
- ZORGZAME EN DUURZAME BUURTEN – Wandeling begeleid door Liesje, Anna en Roeland (Atelier Groot Eiland)
- SAMENBOUWEN AAN EEN IMAGINAIR PARK – Workshop van Ciska Vandendriessche (Park Belle Vedere)
- VISIES OP WENSELIJKE TOEKOMST(EN) – Workshop van Fiora Noël en Marie-Ange Dubreuil (Strategic Design Scenarios)
- CITE DE LA JEUNESSE – Living Lab gepresenteerd door Eve Hanson (Promo Jeunes)
- ACADEMY FOR URBAN ACTION – Living Lab gepresenteerd door Bram Dewolfs (Urban Foxes)
- BAR TALK met Elke Van den Brandt, Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Mobiliteit, Openbare Werken en Verkeersveiligheid, geïnterviewd door jongeren van Promo Jeunes

### TAKEAWAYS EN OPEN VRAGEN

- Participatieprojecten moeten voortbouwen op empirisch onderbouwde benaderingen, ondersteunende coördinatie, vertrouwen en een omgeving die de eigen verantwoordelijkheid bevordert. Zij moeten ook plaats geven voor het nemen van risico's en voor mislukkingen, en **ruimten bieden die zowel veiligheid als steun bezorgen**. Tijd is cruciaal. Mensen moeten elkaar leren kennen en gezamenlijke doelstellingen formuleren. Brussels2030 moet rekening houden met deze dimensies en er op een doordachte manier mee werken.
- **Intergenerationele en interculturele samenwerking** genereert interessante dynamieken en resultaten. Zo kunnen stedelijke uitdagingen vanuit verschillende perspectieven worden bekeken en kunnen uiteenlopende ervaringen en aspiraties worden geconfronteerd. Maar werken met/in diversiteit gaat - onvermijdelijk - ook gepaard met spanningen en problemen. **Zal Brussels2030 ruimte laten voor kwetsbaarheid en experimenten?**

- Living Lab-methoden zijn een interessante benadering om stedelijke (her)verbeelding te stimuleren, want de experimentele opzet moedigt de deelnemers aan om **verder te denken en te handelen dan de status quo**. Om echt zinvol en nuttig te zijn, moeten ze worden georganiseerd op basis van langetermijnstrategieën en een goed uitgeruste infrastructuur. Wat voor soort **steun en middelen** zal Brussels2030 bieden tijdens de voorbereidende fase, het titeljaar en daarna?
- Brussels2030 moet **zo co-creatief en inclusief mogelijk** zijn. Dit betekent dat de processen niet alleen mogen steunen op de betrokkenheid van belangrijke vertegenwoordigers en gevestigde instellingen. Burgers en maatschappelijke organisaties moeten als hoofdrolspelers worden beschouwd. De nadruk moet liggen op jongeren, vrouwen, gemarginaliseerde bevolkingsgroepen en actoren op buurtniveau. Op welke wijze zullen **bottom-up initiatieven** worden aangemoedigd en ondersteund? Hoe wordt de deelname aan het project erkend?
- Een stadsproject moet bottom-up initiatieven koppelen aan dynamieken op beleidsniveau. Hoe zal daarvoor worden gezorgd? Hoe zullen de initiatieven en de bestaande dynamieken worden vertaald naar beleidsinstrumenten en inhoud? Welke methodes en initiatieven zullen worden opgezet om jongeren de kans te geven deel te nemen aan dit proces en zo **een jongerengerichte nieuwe verbeelding van Brussel** te bevorderen die door de jongeren zelf wordt aangestuurd?
- Brussels2030 biedt een uniek moment om **tegenverhalen over Brussel te voeden**. Een kans om een genuanceerder en positiever licht te werpen op Brussel en de Brusselaars. Een kans om een moedig verhaal te vertellen. Een verhaal dat **ingaat tegen het tij van opkomende nationalisme, polarisatie en verharding**.

## # 5 Brussel opnieuw verbeelden: een ander verhaal vertellen

Het laatste thema ging over hoe de Brusselse identiteit gedefinieerd en verwoord moet worden. Als het inderdaad de diversiteit van Brussel is die haar uniciteit vormt, moeten we het bicommunautaire verhaal dan niet aanpassen tot een kosmopolitisch verhaal? Hoe kunnen we de notie van superdiversiteit overstijgen en de hybride Brusselse ecologie beter articuleren en begrijpen? Hoe kunnen we een gemeenschappelijke stedelijkheid creëren op basis van die nieuwe verhalen? Hoe kunnen we een collectieve verbeelding inspireren? Hoe kan een nieuw ons zijn weg vinden in liederen, beelden en objecten zodat Brussel ook na 2030 de culturele hoofdstad van Europa blijft? Wat zal het erfgoed van Brussels2030 zijn in termen van veerkracht, sociale cohesie en samenwerking? Hoe zal het project voortleven in termen van cultureel-artistische praktijken en infrastructuur?

### SPREKERS

Caroline Kadziola (Mons2015), Joke Quintens (WEtopia), Maya Van Leemput (Open Time - Erasmushogeschool), Camille Kervella (l'architecture qui dégenre), Laura Nsengiyumva (KASK)

### LABS, KEYNOTES EN WANDELINGEN

- SPECULATIEVE TOEKOMSTEN VOOR BRUSSEL – Workshops van Maya Van Leemput en Eva De Smedt (OpenTime - EhB)
- MINDER MUREN, MEER BRUGGEN – Wandeling begeleid door en participatieve muurtekening van Nanouk Vets en Silvia Alba (The City is our Playground)
- STEDELIJK BURGERSCHAP IN DE PRAKTIJK – Workshop van Vanessa Vanfraeyenhoven en Aline Dusabe (Citizenne)
- DE VERGADERING VAN VERRE TIJDEN – Workshop van Benoît Verhulst (Missions Publiques)
- CARTOGRAFIE VAN EEN LEVENDE STAD – Wandeling en workshop begeleid door Jolein Bergers (KUL/BRAL)
- BRUSSELS, CITY OF STORIES – Tentoonstelling van WEtopia – this is US
- 20:30 BRUXSELS TALKS – Living Lab gepresenteerd door Ellen Anthoni en Khushboo Balwani (BrusselAVenir)
- COMPASSIONATE COMMUNITIES – Living Lab gepresenteerd door Hanne Bakelants en Sarah Dury (VUB)
- BAR TALK met Sven Gatz, Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt, de Promotie van Meertaligheid en van het Imago van Brussel, geïnterviewd door jongeren van Promo Jeunes

### TAKEAWAYS EN OPEN VRAGEN

- Brussels2030 moet **voortbouwen op de ervaringen van andere Europese culturele hoofdsteden**. Terugblikken zal helpen realistische doelstellingen te formuleren en een structuur te vormen die helpt van Brussels2030 een succesvol evenement te maken.
- Er moet duidelijk worden bepaald **welke impact Brussels2030 op korte en langere termijn zal nastreven** en hoe het erfgoed in kaart zal worden gebracht en geëvalueerd.

Wie zal hierbij betrokken worden? Welke indicatoren en methoden zullen worden gebruikt?

- Als Brussels2030 een inclusief stadsproject wil zijn, zal het **veel kleinschalige interventies en initiatieven** die langs elkaar heen werken mogelijk moeten maken en waarderen. Hoe zullen die ondersteund en zichtbaar gemaakt worden?
- Brussels2030 biedt een unieke kans om problematische geschiedenissen te **contextualiseren, achterhaalde verhalen te deconstrueren en nieuwe verbeeldingen te vormen** die inspireren tot een meer wenselijke toekomst voor Brussel, enkel als gemarginaliseerde groepen en stemmen werkelijk worden betrokken, er met hen rekening wordt gehouden en zij kunnen meewerken.
- Brussels2030 moet niet alleen gebaseerd zijn op ideeën maar ook op concrete acties, initiatieven die mensen in staat stellen **alternatieve oplossingen te testen**, te experimenteren met een verscheidenheid aan settings, voortbouwend op leren door te doen.
- Streven naar **collectiviteit** betekent niet dat iedereen moet bijdragen tot één groot resultaat of eindresultaat. Brussels2030 moet ruimte laten voor **divergentie, verschillen en zelfs betwisting**. Gezien de stand van zaken in de wereld hebben mensen twijfels, een gebrek aan hoop en vertrouwen. Dit moet worden erkend en aangepakt.
- Brussel heeft een zeer dynamische en veranderlijke bevolking. Dit moet tot uiting komen in Brussels2030. Hoe zullen **tijdelijke inwoners, digitale nomaden en toevallige reizigers** een kans krijgen om betrokken te worden?



**8th July '22**  
**Brussels 2030 SUMMER ASSEMBLY**  
 Closing Session

It was a great pleasure to host you at Tower a Park for this year's summer assembly!

you work with approx 2000 participants!

soit 'partager' un 'militaire' pour devenir Capital Culturelle Européenne 2030

BXL = 'SUPER' - DIVERSITEIT - 'toeg & challenge'

vous des questions de évalue 'comment faire de la culture et des arts un levier pour le about à la ville ?

collaborer + transversal / change scales / optimaliser

2030

LABS  
KENTOTES  
PARTNERS  
BAR TALKS  
HOURS OF COCREATION

Stephan Ray  
Tower a Park  
PARTICIPANTS

Je ne compte pas d'invalide, les gens, les chaises

we go for **CO-CREATION** always!

VIDEO RECORDING REWARDS

Ben parsons  
Luis / Wilson  
Daniel Quintana

on débat met politici on a dimanche

we KONEKT overtablets

Christie Mythen  
solving the cadine

we meet on 'Academien'!

Émma Daouwyngem  
5 copies of 'L'Éléphant' at Avian museum

The zagon we cover all topics and also by human design main to ask? kids, more version?

Strategic Design - Futura, Neil & Marie - Ange Dubovoid  
Scaavies

who are the 'young' people? & what do they want? in BXL!

we want RESULTS & NEWS

Anc Deltwin  
Cayler

(it's always about **SPACE**)

let's prepare and one, just a possibility of desirable FUTURES!

Sin De Smet & Meyne Van der Meer  
Amba  
Amba  
interviews with people in parks (E18)

plan designs - CULTURE

his 'art' type 'wonder'

what is that 'Bourdieu' that you want to make 'Journées de la ville'?

Sima Alla & Nana Vets  
The city is our playground

close your eyes & **IMAGINE** **IMAGINE** all the people

We need to celebrate mobility and create suitable spaces for us too

Émma Daouwyngem  
5 copies of 'L'Éléphant' at Avian museum

Let's make out 'Agénome' and generate for it 'with love'!

(N.L.B.-VUB) Margie (incident) Enatt Tuchman  
Mandi Giddy  
THE STATE OF ART 'in' SOCIÉTÉ FRUSTRATION

What is the state of art 'in' society? Frustration

you need to understand 'culture' in 'the Netherlands'!

on 'municipal' level you can make 'the Netherlands'!

look at the things the 5 PECIES

What are you going to do with 'the Netherlands'?

What are your dreams for 2030?

Ça n'est qu'un début

What are your dreams for 2030?

Mia, non révé, 'est d'ouvrir plus de piste à l'ÉLITE 51!

Brussels2030 Summer Assembly – Samenvatting van de eindreflecties (credits: Fennabee)

# RESULTATEN EN GELEERDE LESSEN

## DEELNEMERS VAN DE THE SUMMER ASSEMBLY

kregen de kans om ...

- bij te dragen aan het programma van de Brussels2030 Summer Assembly
- deelnemen aan diverse debatten, rondleidingen en co-creatie labs
- hun expertise te delen en hun netwerken te mobiliseren om de Brusselse kandidatuur te inspireren
- de agenda, methodologieën en initiatieven die vorm zullen geven aan Brussels2030 mee te ontwerpen
- partnerschappen en initiatieven te ontwikkelen die een (meer) wenselijk Brussel helpen voorbereiden
- verbeterpunten te formuleren voor de volgende Summer Assembly

## VOOR DE VOLGENDE SUMMER ASSEMBLY

Wat moeten we HOUDEN?

- de hartelijke, warme en levendige sfeer
- het rijke, diverse, relevante en samenhangende programma
- de diversiteit van de betrokken organisaties/partners
- de ambitie om naar concrete resultaten toe te werken
- de intentie om de kandidatuur van Brussels2030 mee vorm te geven

Wat moeten we VERBETEREN?

- de zichtbaarheid en toegankelijkheid van de Summer Assembly
- meer artistieke bijdragen en kruisbestuiving tussen kunst en wetenschap
- meer jeugd- en jongerengerichte initiatieven
- meer diversiteit in het productieteam, de programmering en het publiek
- meer ruimte voor spontane initiatieven en informele ontmoetingen

## OVERZICHT VAN DOCUMENTEN EN INSTRUMENTEN

- Brussels2030 Summer Assembly programma – editie 2022
- Aftermovie gemaakt door jongeren van het Huis van Culturen en Sociale Samenhang in Molenbeek – deel 1 / deel 2
- Film and audio-montage gemaakt door Strategic Design Scenarios – de meningen van de burgers over Brussel2030 verzamelen
- Keynote presentatie 'Bruxelles, métaphore de quelle Europe' – Benjamin Wayens (ULB)
- Keynote presentatie 'Meeting at the crossroad' – Annabelle Van Nieuwenhuysse (CineMaximilliaan)
- Podcast keynote and paneldiscussie 'Brussel, röntgenfoto van een unieke stad' – 03.07.22
- Martial Arts Living Lab presentatie – Hebe Schailleé (VUB)
- Solidary Mobile Housing Living Lab presentatie – Aurelie De Smet (KUL)
- Bruxelles Nous Appartient Living Lab presentatie – Séverine Janssen (BBOT-BNA)
- Keynote presentatie 'Acting against bubblicification' – Cathy Min Jung (Le Rideau)
- Keynote presentatie 'From branding to bonding' – Tom Bonte (Ancienne Belgique)
- Podcast keynote en paneldiscussie 'Kunst en cultuur als hefboom voor stadsmaken' – 03.07.22
- Atelier LEON Living Lab presentatie – Seppe Baeyens
- Museum of Unwanted Pianos Living Lab presentatie – Barbara Drazkowska
- Keynote presentatie 'De straat als laboratorium' – Annekatrien Verdickt (Architectuurplatform)
- Keynote presentatie 'Exploring metropolitan ground floors' – Jean-Philippe De Visscher (UCL)
- Podcast keynote en paneldiscussie 'Duurzame transitie, de grote renovatie' – 04.07.22
- Energy Communities Living Lab presentatie – Grégoire Wallenborn (ULB)
- La Serre Living Lab presentatie – Charlotte Bens (communa)
- Brussels Outdoors School Living Lab presentatie – Mia Schmallenbach (BOS SCHOOLS)
- Speculative Futures Audiomontage – Ruby Bernabeu-Plous (BNA-BBOT)
- Speculative Futures Film – Leila Alice (Plein de Jeu)
- Keynote presentatie 'Jongeren en Brusselse Bravoure' – Liselotte Vanheukelom (vzw JES Brussel)
- Keynote presentatie 'On the virtues of Citizens Science' – Nicola Da Schio (VUB)
- Podcast keynote and paneldiscussie 'De stad coproduceren, de bevolking mobiliseren' – 05.07.22
- Radioshow 20:30 Brussels Talks (BrusselAVenir)
- Cité de la Jeunesse Living Lab presentatie – Eve Hanson (Promo Jeunes)
- Academy for Urban Action presentatie – Bram Dewolfs
- Keynote presentatie 'This is US – shaping a new WE' – Joke Quintens (WEtopia)
- Keynote presentatie 'From heritage to future ambitions' – Caroline Kadziola (KANAL)
- Podcast keynote and paneldiscussie 'Brussel opnieuw verbeelden: een ander verhaal vertellen' – 05.07.22
- 20:30 Brussels Talks Living Lab presentatie – Ellen Anthoni en Khushboo Balwani (BrusselAVenir)
- Compassionate Communities Living Lab presentatie – Hanne Bakelants en Sarah Dury (VUB)



## where to land hoe te landen où atterrir

Wat we kunnen en mogen verwachten van Brussel als culturele hoofdstad van Europa in 2030 was de vraag die als een rode draad liep door de diverse gesprekken en activiteiten tijdens de Summer Assembly. Wat willen we met dit evenement bereiken op korte, middellange en lange termijn? Welke impact zal het evenement hebben op de Brusselaars, hun bouwinfrastructuur en hun cultureel-artistieke praktijken? Wat wordt het erfgoed van Brussels2030? Aangezien Brussel een complexe stad is, gekenmerkt door paradoxen en tegenstrijdigheden, moet de kandidatuur voor Brussels2030 niet alleen goed op voorhand worden voorbereid, maar moet ze ook steunen op weloverwogen keuzes, waarbij mogelijke risico's worden afgewogen en de beperkingen zorgvuldig worden overwogen. Tijdens de Summer Assembly zijn een aantal gedeelde verwachtingen en suggesties naar voren gekomen. Ze kunnen worden samengevat als vier grote assen die in de komende maanden verder moeten worden uitgediept:

### **Gerichte transformatie die voortbouwt op wat werkt**

Een eerste overweging is de noodzaak om de bestaande infrastructuur, ruimtelijke dynamiek, artistieke praktijken, culturele organisaties en uitingen die Brussel vandaag vorm geven zorgvuldig in kaart te brengen en van daaruit de kandidatuur voor Brussel als culturele hoofdstad van Europa op te bouwen. Het project Brussels2030 moet versterken wat bewezen heeft te werken en transformeren wat verbeterd moet worden.

### **Versterking van banden, samenwerkingen en synergieën**

Een tweede idee dat tijdens de Summer Assembly vorm kreeg, was de behoefte aan meer sector-overschrijdende samenwerking, geleid door transversale ambities en voortbouwend op werkelijk inclusieve praktijken. Er werd benadrukt dat de diversiteit van Brussel tot uiting moet komen in een kandidatuur die cultuur en kunst mobiliseert als verbindende omgeving met als doel bestaande banden te versterken en nieuwe synergieën voor te bereiden.

### **Echte participatie bevorderen**

Een derde onderwerp of vraag was hoe de voorwaarden kunnen worden geschapen voor echte participatie. Welke methoden zullen worden gebruikt? Welke instrumenten moeten worden ingezet? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de Brusselse burgers, het burgermaatschappij en de verenigingen weer vertrouwen krijgen? Hoe kan een platform worden gecreëerd dat zowel zelforganisatie als het nemen van risico's mogelijk maakt?

### **Kunst en cultuur als hefboom voor het recht op de stad**

Een vierde vraag - die voortkwam uit de drie voorgaande - was hoe cultuur en kunst kunnen worden gebruikt als hefboom voor het recht op de stad. Hoe kan een cultureel project de inclusie versterken? Zal het alle Brusselaars in staat stellen bij te dragen tot en te profiteren van het stadsleven?

